

TRANSPORTURILE

Prezentarea de față are în vedere prevederile legale în vigoare la data de 31.03.2004

Legislație aplicabilă în domeniu

- Ordonanța Guvernului nr.19/1997 privind transporturile, publicată în M.Of. 552/11.11. 1999
- Ordin nr. 1842/2001, al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței, pentru aprobarea Normelor metodologice de autorizare și efectuare a transporturilor rutiere și a activităților conexe acestora, publicată în M.Of. 58/28.01/2002
- Ordin nr. 1.843/2001, al ministrului lucrărilor publice, transporturilor și locuinței, pentru aprobarea Normelor privind condițiile de utilizare a vehiculelor deținute temporar în scopul efectuării operațiunilor de transport rutier, publicat în M.Of. nr. 105/07.02.2002
- Ordonanța Guvernului nr. 49/1999 privind transportul mărfurilor periculoase pe calea ferată, publicată în M.Of. 401/27.09.1999 aprobată de Legea 788/2001 publicată în M.Of. 21/16.01.2002
- Ordonanța Guvernului nr.88/1999 privind stabilirea unor reguli pentru transportul combinat de mărfuri, publicată în M.Of. nr. 423/31.08.1999 aprobată de Legea nr. 401/2002, publicată în M.Of. 455/2002
- Ordonanța Guvernului nr. 44/1997 privind transporturile rutiere, publicată în M.Of. 222/29.08.1997 aprobată de Legea 105/2000 publicată în M.Of. nr. 299/30.06.2000
- Ordonanța Guvernului nr. 41/1997 privind aprobarea Regulamentului de transport pe căile ferate din România, publicată în M.Of. 220/29.08.1997

I. Operatorii de transport

Operatorii de transport sunt transportatori, români sau străini, care au acces egal și nediscriminatoriu la infrastructura deschisă accesului public. Prin ***transportatori*** se înțelege persoanele fizice sau juridice, autorizate să efectueze transporturi, interne sau internaționale, de persoane sau de bunuri, în interes public sau în interes propriu, cu mijloace de transport deținute în proprietate sau cu chirie.

Operatorii activităților conexe transporturilor sunt persoane fizice sau juridice care efectuează activitățile ce se desfășoară în legătură cu/sau în timpul transportului.

II. Autorități cu atribuții în domeniul transporturilor

Autoritățile cu atribuții în domeniul transporturilor sunt: Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, Autoritatea Rutieră Română, Autoritatea Navală Română, Autoritatea Feroviară Română, Autoritatea Aeronautică Civilă Română, Regia Autonomă „Registrul Auto Român”.

III. Modurile de transport

Modurile de transport parte integrantă a sistemului național de transport, sunt:

- a) transportul rutier;
- b) transportul feroviar;
- c) transportul naval;
- d) transportul aerian;
- e) transportul multimodal și combinat.

Fiecare mod de transport are în componere infrastructura de transport, mijloacele de transport, operatorii de transport și ai activităților conexe acestora.

1. Transportul rutier

Transportul rutier intern și/sau internațional se execută de către operatorii de transport rutier, români sau străini, care dețin și utilizează autovehicule înmatriculate în România, conduse de persoane cu cetățenia română sau de către cetățeni străini cu drept de muncă în România.

1.1 Transportul rutier public

Transportul rutier public se efectuează pe bază de contract, contra plată, de către operatori de transport rutier, titulari ai licențelor, având ca obiect de activitate transportul rutier și care dețin în proprietate sau cu chirie vehicule rutiere, indiferent de capacitatea de transport a acestora.

Pot desfășura activități de transport rutier public operatorii de transport rutier înscriși în Registrul operatorilor de transport rutier, ținut de autoritatea competentă. În Registrul operatorilor de transport rutier se înscriu operatorii de transport rutier posesori ai licenței de transport.

Potrivit O.G. nr. 44/1997, **licența de transport** se acordă operatorilor de transport rutier public care îndeplinesc condițiile de onorabilitate, competență profesională și capacitate financiară.

Licența de transport se eliberează de autoritatea competentă pentru o perioadă de 5 ani și se vizează anual.

1.2 Transportul rutier în interes propriu

Transportul rutier în interes propriu este efectuat fără încasarea vreunui tarif sau a echivalentului în natură sau în servicii al acestuia.

Transportul rutier în interes propriu se realizează, în principal în următoarele condiții:

- folosește vehicule deținute în proprietate sau închiriate, care sunt conduse de către angajați sau de unii membri asociați ai operatorului de transport;
- este o activitate accesorie sau auxiliară a celorlalte activități ale operatorului de transport;
- mărfurile sau bunurile proprietatea operatorului de transport sau au fost vândute, cumpărate sau închiriate, ori au fost produse, extrase, prelucrate sau reparate de către acesta, scopul fiind numai acela de a le deplasa, transportul fiind spre sau de la operatorul de transport, pentru satisfacerea necesităților proprii;
- persoanele transportate sunt angajații operatorului de transport sau membrii de familie ai acestora, scopul transportului fiind pentru deplasarea în interes familial, social sau de binefacere.

Licența de transport rutier în interes propriu se eliberează operatorilor de transport rutier care efectuează în interes propriu transport rutier de mărfuri sau de persoane, cu autovehicule deținute în proprietate sau cu orice alt titlu, care au masa totală maximă autorizată mai mare de 3,5 tone sau capacitate de peste 9 locuri pe scaune, inclusiv cel al conducătorului

auto, în trafic internațional, ori transport rutier de mărfuri periculoase sau agabaritice în trafic național.

1.3. Licența de execuție

După obținerea licenței de transport rutier public, a licenței de transport rutier în interes propriu sau a autorizației de transport rutier în interes propriu valabilă, pentru parcul aflat în administrarea acestora, operatorii de transport rutier trebuie să obțină **licența de execuție**, corespunzătoare categoriei și tipului de transport rutier respective, pentru a putea efectua transporturi rutiere.

Licența de execuție se eliberează de către agențiile teritoriale ale Autorității Rutiere Române - A.R.R. Licența de execuție se acordă pe o perioadă de cel mult un an. Eliberarea licenței de execuție pentru vehicul este condiționată de existența și de funcționarea limitatorului de viteză.

Licența de execuție poate fi suspendată sau anulată în cazul în care nu sunt respectate condițiile impuse la eliberare.

Licența de execuție pentru activități conexe transportului rutier

Obținerea licenței de execuție este obligatorie și pentru activități conexe transportului rutier, cum sunt:

- a) autogara și activitățile desfășurate în cadrul acesteia;
- b) activitatea de agenție de voiaj. Se exceptează de la obligativitatea deținerii licenței de execuție pentru activitatea de agenție de voiaj agențiile de turism autorizate, în condițiile în care vânzarea legitimațiilor de călătorie pentru transportul de persoane prin servicii regulate este menționată în documentele de autorizare.
- c) activitatea de colectare, expediere și distribuție a mărfurilor;
- d) activitatea de mesagerie;
- e) activitatea de intermediere în transporturile rutiere de mărfuri sau de persoane.

Eliberarea licenței de execuție revine agenției teritoriale a Autorității Rutiere Române - A.R.R. în a cărei rază își are sediul operatorul pentru activități conexe transportului rutier. Această licență se eliberează pentru o perioadă de 5 ani, și este valabilă numai în condițiile vizării anuale de către emitent, cu plata tarifelor aferente.

IV. Contractul de transport

Contractul de transport este reglementat de dispozițiile art. 413-441 Cod comercial, care formează cadrul legal și art. 1470, pct.2 și art. 1473-1477 Cod civil. Pe lângă aceste dispoziții există și o serie de reglementări specifice fiecărei modalități de transporturi, cum sunt cele referitoare la transportul maritim, prevăzut de art. 490-694 C.com., la transportul aerian, prevăzut de Codul aerian (abrogat în cea mai mare parte prin O.U.G. nr. 29/1997), la transportul feroviar, prevăzut de Regulamentul de transport pe căile ferate, etc.

Contractul de transport este convenția în temeiul căreia transportatorul (**cărauș**) se obligă să transporte înăuntrul unui termen și în schimbul unui preț o cantitate de mărfuri sau o persoană/grup de persoane (**beneficiarul de transport/expeditor**) dintr-un loc de plecare într-un loc de destinație

Forma contractului de transport

De regulă, contractul de transport se încheie printr-un înscris al cărui conținut și denumire variază de la o categorie la alta de transport:

- scrisoare de trăsură (pentru transport pe calea ferată),
- scrisoare de cărat, conosament (în transportul maritim),
- bilet sau legitimație de călătorie în transportul de călători.

Pentru fiecare expediție se întocmește un singur document care face dovada contractului de transport.

Precizări

- Pentru a încheia un contract de transport una dintre părți trebuie să fie o societate de transport autorizată.
- Contractul de transport are, de regulă, caracter oneros.

1. Contractul de transport de mărfuri

Contractul de transport de mărfuri este acel contract prin care căraușul, denumit **transportator (cărauș)**, se obligă față de **expeditor** să transporte de la un loc la altul anumite cantități de mărfuri, cu ajutorul unui mijloc de transport în schimbul unui preț (taxa de transport sau tarif), pe care să le predea expeditorului sau destinatarului indicat de expeditor.

Contractul de transport poate fi încheiat direct cu transportatorul sau cu intermediari specializați autorizați de Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului.

Este obligatorie identificarea obiectului contractului, prin descrierea încărcăturii predate de către expeditor transportatorului.

Anumite bunuri interzise de lege nu pot fi transportate pe anumite mijloace de transport, de exemplu, - pe CFR:

- mărfurile explozibile, inflamabile, radioactive, infecțioase;
- cerealele infectate și cărămizile nearse;
- mărfurile al căror transport este interzis prin dispoziții legale sau pentru motive de ordine publică etc.

Alte mărfuri sunt admise în transport numai condiționat: munițiile pot fi transportate numai dezamorsate; paiele numai ambalate mecanic.

Executarea contractului

Executarea contractului înseamnă îndeplinirea de către părți a obligațiilor contractuale asumate. Executarea cuprinde mai multe etape:

- a. ***Predarea mărfii*** - expeditorul trebuie să predea marfa transportatorului la locul, termenul și în cantitatea prevăzute în acte, respectând totodată și condițiile uzuale de ambalare. Dacă se transportă lucruri de valoare expeditorul trebuie să le declare întrucât transportatorul nu răspunde decât în limita valorii declarate.
- b. ***Încărcarea mărfii în mijloace de transport*** - dacă nu s-a convenit altfel, expeditorul va trebui să încarce marfa. Vor fi aplicate sigilii proprii și se vor lua măsuri de prevenire împotriva sustragerilor.
- c. ***Transportul mărfurilor*** - în caz de întârziere sau de împiedicare în efectuarea transportului transportatorul are obligația să-l anunțe pe expeditor, care poate rezilia contractul. Expeditorul, înainte de începerea transportului are dreptul de a da contraordin prin care renunță la transport, drept care încetează în momentul în care mărfurile ajung la destinație sau documentul de transport a fost predat destinatarului.
- d. ***Predarea mărfurilor către destinatar*** - transportatorul avizează pe destinatar despre sosirea mărfii și punerea la dispoziție a expedițiilor pentru descărcare (în transportul CFR și maritim), prin predarea la domiciliu (în transportul rutier) și înmânează destinatarului un exemplar al documentului de transport, eliberând marfa contra unei semnături de primire.
- e. ***Plata prețului transportului*** - eliberarea mărfii este condiționată de plata prețului. Plata se poate face de către expeditor, odată cu predarea mărfii, sau de către destinatar, la sosirea acesteia. Costul deplasării

mărfii poate fi pus în totalitate sau în parte, în sarcina destinatarului, dacă există acordul acestuia.

Răspunderea părților

În toate cazurile de transport - auto, feroviar, naval, aerian, maritim, obligațiile transportatorului sunt relativ aceleași; în consecință și răspunderea se va conduce după reguli similare. Părțile pot să-și limiteze răspunderea însă nu pot să stipuleze că nu vor răspunde pentru dol sau culpă gravă.

În cazul transportului feroviar efectuat de mai mulți transportatori (cărăuși), pe baza unei singure scrisori de trăsură, răspunderea revine primului transportator care are acțiune în regres împotriva transportatorului următor, între transportatori existând o răspundere solidară față de expeditor.

Particularități ale răspunderii transportatorului

Răspunderea transportatorului se circumscrie în intervalul de timp cât durează transportul (deplasarea) lucrului (art. 425 Cod com.). Dar, transportatorul va răspunde și înainte de încheierea contractului de transport, dacă refuză nejustificat să contracteze.

În caz de întârziere, răspunderea transportatorului variază în funcție de intervalul de timp al întârzierii:

- a) în întârzieri mai mici decât dublul duratei convenite, transportatorul pierde o parte din prețul transportului, în proporție cu durata întârzierii;
- b) în întârzieri egale cu dublul duratei convenite “transportatorul pierde întregul preț al transportului”;
- c) dacă suma reprezentând prețul transportului nu acoperă integral pagubele înregistrate de destinatar, acesta poate să ceară diferența pentru pagubele mai mari, de care răspunde transportatorul, dacă s-ar proba că ele au provenit din această cauză, fără însă să poată depăși valoarea totală a despăgubirii datorate de cărauș pentru pierderea totală a mărfii.

În cazul transportului pe calea ferată, în caz de întârziere, transportatorul este obligat să plătească pentru fiecare zi de întârziere un procent de 2% din tariful de transport.

Răspunderea transportatorului încetează odată cu predarea mărfii către destinatar, excepție făcând situația în care beneficiarul transportului nu a avut obiectiv posibilitatea să ia la cunoștință, la eliberarea mărfii, de

avarierea, substituirea, diluarea sau alterarea mărfurilor, produse din culpa cărauşului, în timpul transportului.

Transportatorul este exonerat de răspundere în anumite situaţii:

- cazurile de forţă majoră şi caz fortuit;
- dacă avaria se datorează viciului sau naturii lucrului;
- fapta expeditorului sau destinatarului, dacă pierderea, diminuarea sau avaria s-au produs din culpa acestora.